

NEMZETKÖZI RENDÉSZETI FIGYELŐ

Nemzetközi Rendészeti Figyelő XV.

International Law Enforcement Observer XV

Sümegh Attila

doktorandusz
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola
sumegh.attila@gmail.com

Bélai Gábor

mesteroktató, rendőr százados
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
belaig@uni-nke.hu

Radvánszki Ronett

doktorandusz
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola
radvanszki.ronett@stud.uni-nke.hu

Horváth Biborka

doktorandusz
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola
horvath.biborka@stud.uni-nke.hu

Vörös Aura

Dr., doktorandusz
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Doktori Iskola
voros.aura@gmail.com

Sümegh Attila

A korrupcióellenes vizsgálat mint az Orosz Föderáció Ügyészségének korrupcióellenes tevékenysége

A szerző az Orosz Föderáció korrupció elleni küzdelemről szóló 2008. évi törvénye és a korrupcióellenes vizsgálatokról szóló 2009. évi törvénye rendelkezései gyakorlati megvalósításából leszűrhető tapasztalatokat összegzi az ügyészség szerepének vizsgálatával.

Értékelése szerint széles körű gyakorlat alakult ki az egyes jogszabályok, jogszabálytervezetek korrupciós szempontú vizsgálatában. E gyakorlat alapján a vizsgálatok egyes megközelítési módjaira is figyelmet kell fordítani, ami egyrészt a vizsgálat tárgyát (magát a szabályozást), másrészt az összehasonlító jogi elemzés és a szabályozások értékelésének a jogszabálytervezetekre gyakorolt hatását érinti.

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2024. 05. 24. Átdolgozás: 2024. 05. 30.
Elfogadás: 2024. 06. 03.

A korrupcióellenes vizsgálat végrehajtói a közhatalom különböző hivatalai lehetnek, de kiemelt szerepet tulajdonít az ügyészségnek.

Az eddigi ügyészi gyakorlatban a szerző pozitív tendenciákat észlel, ami a korrupcióellenes küzdelem hatékonyságát jelzi, de megállapítja, hogy a hatályos joganyagok még most is tartalmaznak olyan rendelkezéseket, amelyek nem hatékonyak a korrupció visszaszorításában. Az elemzők továbbá úgy ítélik, hogy nem megfelelő a korrupcióellenes vizsgálatok megszervezése és lefolytatása sem.

A tanulmány bemutatja a vesztegetési ügyek jogi háttérének egyes jellemzőit, a célkitűzések és formai sajátosságok alapján.

Úgy látja:

- a vizsgálat egy megismerési folyamat, amelynek célja a korrupciót kiváltó tényezők beazonosítása, a nem megfelelő szabályozás kiküszöbölése;
- tárgya a jogszabály és jogszabálytervezet;
- célja a kapcsolat megállapítása a jogszabály és a kifogásolt magatartás között;
- lefolytatói lehetnek az ügyészségek, az Igazságügyi Minisztérium szervezeti egységei, különböző hatóságok, a civil társadalom intézményei;
- a vizsgálati eredmény lehet szakértői vélemény, ügyészségi felszólítás a szabályozás módosítására, de az ügyész végső esetben a bírósághoz fordulhat.

A cikk utal arra, hogy a szakirodalomban vita folyik arról, mi a korrupcióellenes vizsgálat tárgya. Ez egyfelől, lehet a szabályozott társadalmi viszony, de lehet maga a jogszabály vagy annak tervezete is.

A szerző azzal a véleménnyel ért egyet, hogy a korrupcióellenes vizsgálat tárgya maga a jogszabály vagy jogszabálytervezet. Az eljárásban pedig a jogszabályi rendelkezések és a korrupció külső megnyilvánulása közötti kapcsolatot kell felderíteni.

A korrupcióellenes vizsgálatnak mint megelőző intézkedésnek azért tulajdonít nagy jelentőséget, mert

- az eljárást széleskörűen alkalmazzák,
- ez az egyik leghatékonyabb megelőző intézkedés,
- nem veszíti el relevanciáját, hiszen a jogszabályokban mindig is voltak és maradnak is bizonyos korrupciót kiváltó tényezők.

A fentiekén túl úgy látja, hogy a korrupcióellenes vizsgálat kötelező jellegének és az ügyészek függetlenségének tulajdonítható a jogintézmény sikere.

A szerző a korrupcióellenes vizsgálat tárgyaként a „jogi aktust” jelöli meg, és elemzi a fogalom sokrétű értelmezéséből adó problémákat. Kiemeli, ugyan a fogalom meghatározása nem történt meg, de az alacsonyabb szintű jogszabályok és a „jogviszonyok” tekintetében a bírói gyakorlat tartalmaz értelmezéseket.

Ezért szükségesnek ítéli ezeknek a definícióknak a rendszerezését, valamint a korrupcióellenes vizsgálatról szóló törvényben való megszilárdítását.

A korrupcióellenes küzdelemről szóló törvényben nem teljeskörűen kerültek meghatározásra az ellenőrizendő jogi aktusok. A szerző az ügyészségi dolgozók körében végzett felmérés adataival igazolja a vizsgálati kör bővítésének szükségességét. Úgy látja, hogy olyan szabályozás szükséges, amely meghatározza a vizsgálatok lefolytatásának rendjét, az intézkedési formákat és a korrupciós tényezők kiküszöbölésének módjait. Véleménye szerint a vizsgálat tárgyának meghatározási nehézsége a hatályos jogszabályok ellentmondásában is rejlik. A vesztegetésre hajló veszélyek értékelésénél a jogalkotó a szerződéseket és szerződéstervezeteket nem vette fel a vizsgálati tárgyak közé, ezért a tanulmány szükségesnek ítéli a témakörök bővítését.

Az utóbbi időben gyakran került értékelésre az államhatalmi szervek (Orosz Föderáció szervezetei) normatív jogi aktusainak (rendeleteinek) tervezete. Az ügyészségi törvény és a legfőbb ügyész utasítása felhatalmazást ad az ügyészeknek arra, hogy e rendeleteket is értékeljék a hatékonyság szempontjából. A vizsgálat további jogalapja leggyakrabban a szövetségi és regionális kormányzati szervek és az ügyészség között létrejött együttműködési megállapodások, de az ügyészi észrevételeket nem kell figyelembe venniük a regionális hatóságoknak. Természetesen az ügyész adott esetben további jogosítványokkal léphet fel a szabályozás ellen, azonban ez a hosszadalmas megoldás az ügyészségnek biztosított megfelelő jogosítványokkal elkerülhető lenne.

A tanulmány megállapítja, hogy az ügyészek ez irányú feladatellátását további szabályokkal kell megerősíteni, mert a szabályozatlan hatáskörgyakorlás az ügyészség funkcióinak és hatáskörének téves értelmezéséhez vezet. Fontosnak tartja a korrupció ellenes vizsgálat módszertanának javítását, például az ügyészségi gyakorlat összefoglalásával, a konkrét oksági tényezők azonosítására szolgáló módszertani ajánlások kidolgozásával. Mindezek alapján az a következtetés, hogy a törvény szerint a korrupcióellenes vizsgálatok lefolytatását az ügyészséghez kell kötni, minthogy az szerves része az ügyészi felügyeletnek.

A hatályos jogszabályok elemzése azt mutatja, nem került kijelölésre olyan kormányzati szerv, amely az elvégzett korrupcióellenes vizsgálat koordinálásáért, módszertani támogatásáért és eredményességéért felelne. Szükség lehet egy olyan koordináló testületre, mint az ügyészség, ami tapasztalattal rendelkezik a koordinációs munkában, a bűnözés elleni küzdelemben, így be tudja tölteni a koordinátor szerepét.

Az ügyészség végezhet statisztikai adatszolgáltatást az eredményekről, feltárhatja az e területen végzett munka hiányosságait, figyelemmel kísérheti a jogalkotást.

Az elmondottakat összegezve helyénvaló javaslatot tenni a korrupcióellenes vizsgálat tárgyi listájának pontosítására. Ilyenek lehetnek különösen:

- normatív jogi aktusok,
- ezek tervezetei,
- szerződések,
- szerződések (megállapodások) tervezetei,
- jogalkalmazói cselekmények.

Ezenkívül úgy látja, fel kell hatalmazni az ügyészséget a korrupcióellenes vizsgálat jelenlegi gyakorlatának összefoglalására, módszertani ajánlások kidolgozásával a konkrét korrupciós tényezők jogi dokumentumokban történő azonosítására, valamint a korrupcióellenes vizsgálatok eredményeiről szóló statisztikai adatszolgáltatásra.

Bélai Gábor

Kriminalista képzés az NDK-ban és Nyugat-Németországban – összehasonlítás

A Német Demokratikus Köztársaságban (NDK) a rendőrségen belül sokáig létszámproblémákkal küzdöttek. A fiatalok között széles körben hirdetésekkel próbáltak új munkatársakat toborozni, sőt az olyan kollégáknak, akiknek sikerült, még pénzjutalmat is adtak. A jelentkezők legfontosabb „személyiségjegye” az volt, hogy ne legyenek rokonaik a Német Szövetségi Köztársaságban; az úgynevezett „nyugati rokonság” ténylegesen alkalmazást kizáró kritérium volt a rendőrségnél.

Az NDK-ban kétféle képzési út volt lehetséges a kriminalistává váláshoz. A Humboldt Egyetemen tanuló kriminalisták száma igen csekély volt. A szokásos út a MdI (Ministerium des Inneren, Belügyminisztérium) ascherslebeni tisztiiskoláján keresztül vezetett, ahol rendkívül széles körű oktatás folyt. A tisztképzős hallgatókat ott szállásolták el, és naponta tíz órát tanultak, beleértve az önképzést, önálló tanulást is.

Különösen a törvényszéki képzést tartották nagyon jónak. Az igazságügyi orvostudományi képzés is kiváló volt. A végzetek közül sokan ezután kisebb körzetekbe kerültek, ahol a Volkspolizeikreisämter (Néprendőrségi Kerületi Hivatalok, VPKÄ) bünyügyi rendőri osztályai nem voltak olyan jól ellátva humán erőforrással. A kriminalistának ezért nagyon sok mindent kellett tudnia,

így a gyakornokok többek között megtanulták a kriminalisztikai fényképezést, a negatív előhívásától a pozitív képkidolgozásig, és nagyon jól kiképezték őket a bizonyítékok felkutatására és rögzítésére. Kiemelt hangsúlyt fektettek a tárgyi bizonyítékokra; a cél mindig a tárgyi bizonyítékok felkutatása és megfelelő rögzítése volt az eljárásban felhasználható bizonyítás érdekében.

Általánosságban elmondható, hogy az NDK-ban nagy figyelmet fordítottak a súlyos bűncselekmények felderítésére, mint például a szexuális bűncselekmények, rablások, tüzesetek, súlyos testi sértések, de ide tartozott még a rendőrökkel szembeni ellenállás és az úgynevezett huliganizmus is. A megoldáshoz jelentős számú humán erőforrással közelítettek, amely jó felderítési arányt eredményezett. A sikeres nyomozás egyik akadálya azonban az volt, hogy a ma rendelkezésünkre álló technikai eszközök az 1980-as években még nem voltak olyan kifinomultak. Nem léteztek olyan DNS-elemzések, amelyek segítségével sokkal hamarabb el lehetett volna ítélni az ismert elkövetőket. Ez volt a helyzet például egy 13 éves lány meggyilkolása esetében a velteni bányatónál ([URL1](#)). Akkoriban a nyomozás minden igyekezet ellenére nem vezetett eredményre. Csak néhány évvel ezelőtt jelentették, hogy a bűncselekményt DNS-összehasonlítás alapján sikerült felderíteni. Bár az NDK-ban nagy jelentőséget tulajdonítottak a tárgyi bizonyítékoknak – a rögzített nyomok formájában –, a technika bizonyos területeken még nem volt ennyire fejlett. Ennek ellenére alapos munkát végeztek, és mint ebben a példában is, a DNS-összehasonlítást később az akkor megfelelően rögzített bűnjelekből biztosított minta segítségével sikeresen el lehetett végezni.

Míg az NDK-ban a kriminalisztikai képzés nagyon specializált volt, addig a Német Szövetségi Köztársaságban inkább az egységes rendőri szemlélet volt és van jelen, és az a tendencia, hogy a kriminalistákat a közrendvédelmi rendőrségből veszik fel, megfelelő speciális képzés nélkül.

A bűnügyi rendőrség felépítése az NDK-ban

(Az alábbiakban bemutatott példák közül szembetűnő, hogy hazánkban a mai napig az NDK bűnügyi rendőrségéhez hasonló felépítési és vezetési struktúrák figyelhetőek meg, azok között a bevezetett reformok ellenére hasonlóságok fedezhetőek fel.)

Az NDK és a Német Szövetségi Köztársaság bűnügyi rendőrségeinek felépítése és szervezete között a fő különbség az volt, hogy míg a Német Szövetségi Köztársaság egy szövetségi állam, amelyben az egyes rendőrségek az adott szövetségi állam hatáskörébe tartoznak, az NDK-ban a rendőrséget központilag

irányították, amelyet felülről lefelé helyi szervezeti egységekre bontottak. Az NDK-nak 15 kerülete volt, ami nagyjából hasonló volt, nem méretben, hanem politikai státuszban, egy szövetségi államhoz. Ezek a tartományok azonban nem voltak függetlenek, mint az NSZK-ban, ahol minden tartománynak saját rendőrsége és rendőrségi törvénye volt (és van ma is.) Egy egységes rendőrség létezett, egy rendőrségi törvénnyel, és ezért mindenhol hasonló utasításokkal és struktúrákkal.

Minden kerületben a Bezirksverwaltung der Volkspolizei (Népi Rendőrség Kerületi Igazgatósága, BDVP), Berlinben az Ostberliner Polizeipräsidium (Kelet-berlini Rendőrkapitányság) látta el a területi szerv szerepét. Ezeknek a hivataloknak a hatáskörébe tartoztak a súlyos bűncselekmények, mint például a gyilkosságok és a tűzvesztek elleni küzdelem, gazdasági bűncselekmények és általános bűncselekmények.

A következő szervezeti egység a kerületi szint volt, a Volkspolizeikreisämter. Berlinben ezeket Volkspolizei Inspektionennek (Néprendőrségi Felügyelősegeknek) hívták. Ezekben a helyi bűncselekményekkel foglalkoztak, különösen a súlyos bűncselekményekkel, mint a rablás, a szexuális bűncselekmények, a súlyos testi sértés, a betöréses lopások és a súlyos lopások. Itt is megfigyelhető volt egy másik nagy különbség a bűnügyi szakterület munkamódszereiben, ugyanis az két területre volt felosztva. Az egyik területen az ismeretlen tettesel elkövetett bűncselekményeket dolgozták fel az elkövetők azonosítása céljából, a másik területen pedig az ismert és azonosított elkövetőkkel végezték a további ügyfeldolgozást. Különbséget tettek tehát az ismeretlen és az ismert elkövetők között. Ez a nyomozás szempontjából nagyon sikeres változat volt, mivel az ismeretlen terület teljes mértékben az elkövetők azonosítására tudott koncentrálni, az ismert terület pedig ezt követően feldolgozta az ügyeket a bíróságoknak való átadásig. [Ahogyan hazánkban a mai napig van bűnüldözési és vizsgálati (al)osztály az egyes rendőri egységeknél. Ez egyfajta specializációt és professzionalizmust is jelent, hiszen a vizsgált terület szorosabban kötődik a nyomozás befejező szakaszához, a vádemeléshez szükséges iratok előkészítéséhez.]

A néprendőrségi körzeti irodákat aztán a Volkspolizeireviere (Néprendőrségi Kapitányság) követte, amely úgynevezett Revierkriminalstellen (RKST – Bűnügyi Körzeti Rendőrállomás) volt. Ezek a kapitányságok a lakókörnyezetben előforduló kisebb bűncselekményekkel foglalkoztak, azonban csak az ismeretlen elkövetővel elkövetett bűncselekmények vonatkozásában. Amint az elkövetőt azonosították, az ügyet átadták arra a területre, ahol az ismert elkövetőkkel foglalkoztak. A rendszer célja a nyomozások számának növelése és az elkövetők azonosítása volt, ami legtöbb esetben sikerült is.

Jogi szempontok és a büntetőeljárások végrehajtásnak különbözőségei

Az NDK büntetőjoga sok tekintetben hasonlított a Német Szövetségi Köztársasáéhoz, aminek oka a közös történelem. A büntetőjog a korábbi németországi polgári büntetőjogból származott, majd természetesen az NDK-ban a szocialista viszonyoknak megfelelően módosították. A szocialista tulajdon elleni lopás és a személyes tulajdon elleni lopás akkoriban ismert volt, és ezeket a bűncselekményeket is meghatározták. Természetesen a politikai büntetőjognál is volt egy új szempont, amelyet a Német Szövetségi Köztársaság büntetőjogában nem ismertek el.

Jelentős különbség volt például az állampolgárok jogaiba való beavatkozás elrendelésének lehetőségében. A Német Szövetségi Köztársaságban a bűnügyi rendőrség az ügyészség alárendeltségében, annak „kvázi segédtisztjeként” működött, és ezért hozhatott bizonyos büntetőeljárési döntéseket, például halaszthatatlan esetekben házkutatás elrendelését. Az NDK-ban voltak olyan vezetők, akik kizárólagosan, beosztásuktól függően büntetőeljárési döntéseket hozhattak. Ezek a döntésre jogosult tisztviselők az adott osztályok vezetői voltak, például a bűnügyi osztályok vezetői, a különböző nyomozócsoporthoz vezetői és az RKST vezetői. Az NDK-ban a közrendvédelmi szakterületen dolgozó rendőrök nem voltak jogosultak olyan eljárési döntések meghozatalára, mint például előzetes nyomozás kezdeményezése, halaszthatatlanság okán házkutatás elrendelése, vagy előzetes letartóztatás elrendelése.

A feljelentés sem jelentette automatikusan a nyomozás megindítását. Volt egy olyan előírás, hogy a feljelentést meg kellett vizsgálni, és ha a vizsgálat során kiderült, hogy bűncselekményről van szó, akkor a feljelentéssel kapcsolatban egy határozathozatalra jogosult tisztviselő vizsgálatot kezdeményezett. Volt egy hétnapos határidő, amelyen belül a feljelentéssel kapcsolatos döntést általában meg kellett volna hozni. A határidő 14 napra is meghosszabbítható volt végzéssel, sőt az ügyészséghez benyújtott kérelem alapján akár három hónapra is.

Radvánszki Ronett

A rendőrségi bűnelkövetést befolyásoló tényezők az Egyesült Államokban

Az általam ismertetni kívánt tanulmányban (Boateng, Pryce & Hsieh, 2023) arra tesznek kísérletet a kutatók, hogy megértsék, miért követnek el mind a

szolgálatban lévő, mind a szolgálaton kívüli rendőrök erőszakos, gazdasági indíttatású, kábítószerrel és alkohollal kapcsolatos bűncselekményeket. Ez azért is fontos, mert egy olyan időszakban vagyunk, amikor a rendőrség és a hétköznapi emberek közötti kapcsolatot a bizalomhiány jellemzi. Ilyenkor fokozottan szükséges a törvénysértő rendőrök leleplezése.

Ahhoz, hogy a kutatók ezt a jelenséget megértsék, egy nagy, országos adathalmazt elemeztek, s olyan eseteket vizsgáltak, amelyekben rendőrtiszteket tartóztattak le bűncselekmény elkövetése miatt. Az adatgyűjtést a Nemzeti Igazságügyi Intézet (National Institute of Justice) támogatta, az adatokat pedig a Google News és a Google Alerts szolgáltatás segítségével közzétett hírcikkekből nyerték. A talált cikkeket kódolták, és a kutatók tartalomelemzéseket végeztek a rendőrségi bűncselekményekről, visszaélésekről és az azt követő letartóztatásokról.

Az elemzésben négy kimeneti változót vizsgáltak, mindegyik egy adott bűncselekménytípus elkövetését határozza meg: erőszakos, gazdasági, kábítószeres és alkoholos bűncselekmények.

A rendőrök bűnözési magatartását több egyéni szintű változó hatásával vizsgálták. Az életkor, nem, szolgálati évek, szolgálati státusz, rang és beosztás voltak az elemzett változók.

A szervezeti adatok között három fő mutatót vizsgáltak a rendőrök bűnözési magatartására vonatkozóan. Először is a rendőrségi szerv típusát nézték: seriffhivatal (referenciakategória), megyei rendőri szerv, önkormányzati rendőri szerv és egyéb rendőri szerv. Másodszor, megvizsgálták, hogyan befolyásolja a teljes munkaidőben foglalkoztatott rendőrök száma a rendőrök bűnözését. Harmadszor, figyelembe vették a részmunkaidős rendőrök számának hatását a rendőrök bűnelkövetésére. Emellett két helymeghatározó tényezőt is belevettek az elemzésbe: régiót (északkeleti, középanyugati, déli és nyugati régiók, ahol a nyugati régió volt a referencia) és megyét (nagyvárosi vagy nem nagyvárosi megye).

Az erőszakos bűncselekmények

A rendőröknek néha nagyobb erőt kell alkalmazniuk a rendőrségi utasítások betartásának érdekében. A rendőri erőszak testi sérülést, vagy akár az élet veszélyeztetését okozhat, viszont a rendőrség néha rejtve tartja a rendőrök bűncselekményeit a média előtt, pedig kötelessége lenne az ilyen esetek kivizsgálása és nyilvánosságra hozatala. A szolgálaton kívüli és szolgálatban lévő rendőrök által elkövetett bűncselekményeket néha elkülönítik, de mások szerint a rendőrség legitimációs hiányosságokkal küzd, függetlenül attól, hogy az erőszak a

munka során vagy azon kívül történik. A rendőrök azt gondolhatják, hogy tisztai státuszuk miatt kevésbé vonhatók felelősségre. Több tényező magyarázhatja, hogy miért alkalmaznak rendőrök néha indokolatlan erőszakot a közösség tagjaival szemben. A szituációs tényezők tűnnek a legmegbízhatóbb előrejelzőknek az erőszak alkalmazásában, különösen halálos erőszak esetén. A gyanúsított ellenállásának szintjei és más tényezők befolyásolhatják a rendőrök döntését arról, hogy milyen erőt alkalmazzanak egy adott helyzetben. Az erő alkalmazására vonatkozó döntéshozatal során számos fontos kérdést kell figyelembe venniük a rendőröknek, például, hogy a gyanúsított fegyvert tart-e, fenyegetőzik-e vagy használja-e a fegyverét.

A szolgálati évek, a szolgálati státusz és a rang szignifikánsan előrejelezte az erőszakos bűncselekményeket. A férfi tisztek 2,07-szer nagyobb eséllyel követtek el erőszakos bűncselekményt, mint női társaik. A helyettes vagy rendőrségi rangban lévő tiszteknél szintén nagyobb volt az erőszakos bűncselekmények elkövetésének esélye, mint a többi rangban lévőknél. Ugyanakkor a szolgálatban lévő tisztek kisebb eséllyel követnek el erőszakos bűncselekményt, mint a szolgálaton kívüli tisztek. Továbbá a szolgálati évek csökkentették annak esélyét, hogy egy tiszt erőszakos bűncselekményt kövessen el. Az életkor és munkakör nem jelezte előre, hogy a rendőrök részt vesznek-e erőszakos bűncselekményekben. Ezek a változók tehát nincsenek kapcsolatban az erőszakos bűncselekmények elkövetésével. A teljes munkaidőben foglalkoztatott rendőrök száma növelte az erőszakos bűncselekmények elkövetésének esélyét. Azonban ez az előrejelző hatás megszűnt, amikor a rendőrkapitányságok székhelyét is figyelembe vették, továbbá a régió és megye is szignifikánsan előrejelzőnek bizonyult az erőszakos bűncselekmények tekintetében. Azt mondhatjuk tehát, hogy a szolgálati kötelék erőssége, illetve a gazdagabb szakmai tapasztalat a leghatékonyabb biztosíték a törvénytörő hatósági erőszak elkerüléséhez.

Amikor a rendőrség a törvényen kívül cselekszik, elveszíti erkölcsi tekintélyét. Ez egy tragikusan erősödő körforgást hoz létre. Ez arra készteti a rendőrséget, hogy még egyértelműbben, talán még erőteljesebben követelje a testületet megillető tekintélyt, ami újra indítja a körforgást (Bayley, 2002). Más kutatás is rámutat, hogy a rendőri erőszak gyakori az Egyesült Államokban. Aránytalanul nagy mértékben irányul a fekete, latin-amerikai és más marginalizált közösségek ellen (DeVylder, Anglin, Bowleg, Fedina & Link, 2022). A rendelkezésre álló kutatások azt sugallják, hogy a szituációs tényezőknek nagy hatása van a rendőri erőszak aránytalan alkalmazására, és hogy azt nagyobb valószínűséggel alkalmazzák fiatal, tapasztalatlan férfi rendőrök. Azonban a rendőr neme, kora vagy szolgálati ideje általában nem volt hatással az indokolatlan erőszakra (Harris, 2009).

A gazdasági bűncselekmények

Gazdasági indíttatású bűncselekmények esetén a rendőrök elsődleges célja az extra jövedelem megszerzése, hogy kielégítőbb életmódot követhessenek. Az ilyen bűncselekmények között lehetnek kis értékű lopások, lopott áruk elfogadása, megvesztegetés vagy zsarolás is. Azok a rendőrök, akik gazdasági bűncselekményeket követnek el, általában tapasztaltabbak és a pályájuk végén járnak, és gyakran vezető beosztásban vannak. A kutatások azt mutatják, hogy a női rendőrök nagyobb valószínűséggel követnek el ilyen jellegű bűncselekményeket, és a szolgálatban lévő tiszték gyakrabban vétkeznek, mint a szolgálaton kívüliek.

A nem és a szolgálati státusz szignifikáns hatással van a gazdasági motivációjú bűncselekményekre. A szolgálatban lévő tiszték nagyobb valószínűséggel követnek el ilyen bűncselekményeket, és a férfiak kevésbé hajlamosak rájuk. A teljes és részmunkaidőben foglalkoztatott rendőrök száma előrejelzőnek bizonyult. Azonban a 26–49 év közötti részmunkaidős tiszték kisebb valószínűséggel követnek el gazdasági bűncselekményeket. A régió és megye hatását is figyelembe vették, ahol a részmunkaidős rendőrök száma nagyobb, míg a főállásúak száma nem volt jelentős. Az északkeleti, déli államokban dolgozó rendőrök nagyobb valószínűséggel követnek el gazdasági bűncselekményeket, és a nem nagyvárosi megyék rendőrei hajlamosabbak erre, mint a metropoliszokban dolgozó társaik.

A karrier végét jelentő rendőri visszaélések jellegét is vizsgálták a kutatók, és megállapították, hogy a profitmotivált esetek közé tartozik a vesztegetés, a nagy értékű lopás, a biztosítási csalás, a betöréses lopás, a kis értékű lopás, a lopott vagyon elfogadása, a hálapénz, a szerencsejáték, az illegális működés és más profitmotivált visszaélések, mint a zsarolás, a rablás és a hivatali erőforrásokkal való visszaélés (Kane & White, 2013). Más kutatások is alátámasztják a fentebb leírtakat. A nyereségvágyból motivált bűncselekményeket elkövető rendőrök nagyobb valószínűséggel tapasztalt rendőrök, akik rendőri pályafutásuk végén vannak, és nagyobb valószínűséggel felettesek (Stinson, Liederbach & Freiburger, 2010). A rendőrnők által elkövetett bűncselekmények is leggyakrabban profitmotiváltak (Stinson, Leiderbach, Brewer, Schmalzried, Mathna & Long, 2013). A profitmotivált rendőrbűncselekményeket nagyobb valószínűséggel szolgálat közben követik el, és kisebb valószínűséggel akkor, amikor a rendőr szolgálaton kívül van (Stinson, Liederbach & Freiburger, 2012).

A kábítószerrel kapcsolatos bűnözés

A rendőrségi szervezeti kultúra és a rendőri munka kihívásai közé tartozik a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények kezelése. Korábbi kutatások meg

állapították, hogy a rendőrök számára a kábítószerrel való visszaélés vonzó lehet, mivel gyakran érintkeznek kábítószerrel, kábítószer-használókkal és kábítószer-kereskedőkkel. A kábítószer-kereskedelemmel való foglalkozás olyan helyzetbe kényszeríti a rendőröket, mint a kábítószer-kereskedők zsarolása, kirablása, vagy a hamis tanúzás, bizonyítékok elhelyezése drogterjesztők ellen. A rendőrök kábítószer-használatát kutatások erősítették meg, és a drogtestek körében végzett vizsgálatok kimutatták, hogy a rendőrség tagjai kábítószerrel használtak szolgálat közben. Az ilyen tesztek azonban gyakran kevés rendőrt lepleznek le, mivel a rendőrök előre tudhatnak a tesztelésről, és előtte időben abbahagyják a szerhasználatot.

Az egyéni szintű változók közül az életkor növekedése csökkenti a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények esélyét, míg a járőrszolgálatot ellátók és a helyszíni felügyeletet végző tisztek nagyobb valószínűséggel követnek el ilyen bűncselekményeket. A szolgálati idő pozitív kapcsolatban állt a kábítószerrel összefüggő bűncselekményekkel, azaz a több évet szolgáló rendőrök nagyobb eséllyel követtek el ilyen bűncselekményeket. Hasonlóképpen, a szolgálatban lévő tiszteknél nagyobb esélye van az elkövetésnek, mint akik tetteiket a szolgálaton kívül valósítják meg.

A teljes munkaidőben foglalkoztatott rendőrök száma ott mutatott kapcsolatot a kábítószer-bűnözéssel, ahol a kisebb létszámú tisztet foglalkoztató osztályokon dolgozó rendőrök nagyobb valószínűséggel kerülnek bűnös kapcsolatba a kábítószerrel. A főállású rendőrök számának hatása eltűnt, amikor a régiót és a megyét is bevonták a vizsgálatba. A megyei szint viszont szignifikáns kapcsolatban állt a kábítószer- bűncselekmények elkövetésével.

Ezzel ellentétben egy kutatásban azt találták, hogy az idősebb tisztek kisebb valószínűséggel veszélyeztetik állásukat kábítószeres bűncselekménnyel, mint a fiatalabbak. A tudósok azzal magyarázták ezt, hogy talán a szervek megengedőbbek olyan tisztekkal, akik idősebbek, és akikről úgy vélik, hogy már „megfizették a tartozásukat” (Stinson, Liederbach & Freiburger, 2010). A rendőrségi vezetők valószínűleg hajlamosak arra, hogy az olyan kábítószerrel kapcsolatos korrupciós mintákat, amelyek szolgálatban történnek, súlyosabb bűnnek tekintik, mint a szolgálaton kívül törtéteket (Stinson, Leiderbach, Brewer, Schmalzried, Mathna & Long, 2013). Egy közepes méretű rendőri szervnél végzett tanulmányukban a rendőrök szolgálat közbeni kábítószer-használatának egyetlen empirikus leírását adják közre. Megállapították, hogy a rendőrök 20 százaléka havonta legalább kétszer használt marihuánát szolgálatban, és 10 százalékuk használt más, nem előírt ellenőrzött anyagot, beleértve hallucinogéneket, stimulánsokat. A tanulmány arra utal, hogy a rendőrök szolgálat közbeni kábítószer-használatának problémája nem korlátozódik a nagyvárosi rendőrségekre,

bár sokkal nagyobb mintájú szervezeti egységből származó adatokra van szükség ahhoz, hogy felmérjék a kábítószer-használat elterjedtségét a rendőrök körében (Stinson, 2015).

Az alkohollal kapcsolatos bűnözés

Az alkohollal kapcsolatos bűncselekmények vizsgálata fontos a rendőrség és a közösség dinamikájának megértése szempontjából, különösen a rendőri munka javítása és a káros kapcsolatok megelőzése érdekében. Az alkoholfogyasztást az amerikai rendőri munka hosszú ideje problémaként azonosítja. Több tényező játszik szerepet ebben, például a rendőrök neme, a munkahelyi stressz és a foglalkozási kultúra. A férfi rendőrök nagyobb arányban fogyasztanak alkoholt, és a rendőrség stresszes környezete és a toxikus maszkulinitás hozzájárulhat az alkoholfogyasztáshoz és ahhoz is, hogy szerhasználat alatt autót vezetnek.

A szolgálatban lévő rendőrök kisebb valószínűséggel vettek részt alkohollal kapcsolatos bűncselekményekben, mint szolgálaton kívüli társaik. A rendőrök kisebb valószínűséggel isznak munka közben, és nagyobb valószínűséggel isznak munkaidőn kívül. A fiatalabb rendőrök nagyobb eséllyel vettek részt alkohollal kapcsolatos bűncselekményekben, és a szolgálatban lévő, magasabb rangú tisztek kevésbé hajlamosak erre. A teljes munkaidőben foglalkoztatott rendőrök száma szoros kapcsolatot mutatott az alkohollal kapcsolatos bűncselekményekkel, ahol a nagyobb létszámú főállású tiszteket foglalkoztató osztályokon dolgozó rendőrök nagyobb valószínűséggel követtek el ilyen jellegű bűncselekményeket. A régió szintén szignifikáns hatást mutatott az alkoholos bűncselekményekre vonatkozóan, vagyis az északkeleti és középnnyugati államokban dolgozó rendőrök nagyobb eséllyel vesznek részt ilyen esetekben.

Más kutatások is megerősítik a korábbi eredményeket. A 18–25 éves korosztály sokkal több alkoholt fogyaszt, és nagyobb eséllyel tesznek normáktól eltérő, meggondolatlan dolgokat. Viszont a korábbi eredménnyel ellentétben, ez a nőkre és a férfiakra egyaránt vonatkozik (Davey, Obst & Sheehan, 2000). A túlzott alkoholfogyasztás minden bizonnyal legalább a fiatal férfiak túlreprezentáltságát mutatja a rendőrök, különösen a járőrök körében. A férfiak nagyobb valószínűséggel küzdenek alkoholproblémákkal, mint a nők, és az alkoholfogyasztási zavarok a 18–24 évesek körében a legelterjedtebbek (URL2). Az életkor és a nem is kifejezetten összefüggésbe hozható az alkoholfogyasztással és a vezetéssel (Stinson, 2015).

A rendőrök bűnelkövetési magatartásáról készült tanulmány fontos információkat közvetít az olvasók felé. A kutatás hangsúlyozta a rendőrök bűnözésének

összetettségét, amelyet különböző egyéni és szervezeti szintű tényezők befolyásolnak. A továbbiakban szükség van arra, hogy mélyebben feltárják azokat az okokat, hogy miért vesznek részt bűncselekményekben a törvény betartatásával megbízott rendőrök. A cikk szerint nagyobb figyelmet érdemelne a tisztviselőkkel szembeni gyors fegyelmi eljárás, a szervezeti kultúra felülvizsgálata, valamint olyan intézkedések végrehajtása, mint az integritásvizsgálat, az etikai képzés és az előítéletesség szűrése a jogellenes magatartás megelőzése érdekében.

Horváth Bíborka

A családon belüli erőszak új dimenziói: kényszerítő-irányító viselkedés és jogrendszeri kihívások az Egyesült Királyságban és Walesben

A cikk áttekinti a családon belüli erőszak jogi kereteit az Egyesült Királyságban, különös tekintettel a kényszerítő-irányító viselkedés büntetőjogi megközelítésére (Myhill, Johnson, McNeill, Critchfield & Westmarland, 2022). Vizsgálja az angol és walesi jogszabályok változásait, kihívásait és hatásait az áldozatok védelmére és az elkövetők felelősségre vonására. A tanulmány részletezi a rendőrségi válaszokat, azokat a strukturális, társadalmi és kulturális tényezőket, amelyek hátráltatják a jogszabály hatékony alkalmazását. Az erőforrások korlátai és a rendőri reakciókra jellemző incidensközpontú megközelítés aláássa a kényszerítő-irányító viselkedés kezelését, amelynek eredményeképpen az áldozatok védelme és az elkövetők felelősségre vonása sérül. A szerzők javaslatokat tesznek az eljárások és a rendőri kiképzés javítására, hogy hatékonyabban tudjanak fellépni a családon belüli erőszak ellen.

A feminista aktivisták és tudósok gyakran hangsúlyozzák a büntetőjog problémáit, amely nem nyújt megfelelő védelmet a családon belüli erőszak áldozatainak. A jelenlegi jogszabályok elsősorban az egyedi, nyilvános helyeken történő erőszakra fókuszálnak, és nem fordítanak kellő figyelmet azokra, akik intim partnereik, illetve családtagjaik miatt sokoldalú bántalmazás áldozataivá válnak. Ide tartoznak például az ismétlődő testi vagy szexuális bántalmazások, fenyegetések, tulajdonban okozott kár, de ide tartozik a folyamatos, nem testi kényszerítés is.

Angliában és Walesben a 2015. évi súlyos bűncselekményekről szóló törvény 76. szakasza a kényszerítő irányítást már büntetőjogi tényként kezeli, és kimondja, hogy az elkövető bűncselekményt követ el, ha ismétlődő, kényszerítő

viselkedést tanúsít, ami súlyos hatással van az áldozatra. Nem sokkal később a 2021. évi családon belüli erőszakról szóló törvény szigorúbban szabályozza az ilyen elkövetések büntetését. Az elméleti és társadalmi kontextusok azonban nem igazán teszik lehetővé ennek az irányító és kényszerítő viselkedésnek a bűncselekményé tételeit.

A szerzők szerint a családon belüli bántalmazás elsősorban a nők szabadságát és autonómiáját korlátozza. A bántalmazók különféle taktikákat alkalmaznak, mint például az érzelmi bántalmazás, az áldozat elszigetelése, valamint a fizikai és szexuális erőszakkal való fenyegetés. A törvény 76. szakaszának az volt a célja, hogy szimbolikusan ábrázolja a bántalmazás folyamatosan fennálló és súlyos természetét, és a tágabb kapcsolati kontextust beépítse a bizonyítékok elfogadásába, kezelve a támadási modell korlátait. Ezzel azonban sokan nem értettek egyet. Néhányan azzal érveltek, hogy ez elmoshatja a határvonalat a normális viselkedés és a visszaélés között, ami potenciálisan megnövelheti a bűnözést, és megnehezítheti a büntetőeljárást. Mások aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy nehézségekbe ütközik a nem fizikai kényszerítő magatartások azonosítása, és fennáll a veszélye annak, hogy az áldozatok ártanak maguknak vagy gyermekeiknek. Az ilyen bűncselekmények bizonyítása kihívást jelent, és rendszerszintű változtatásokat igényel a családon belüli bántalmazás dinamikájának megértésében.

Az adatok azt mutatják, hogy a családon belüli erőszakos cselekmények csak kis hányadát tulajdonították a kényszerítő-irányító viselkedésnek, és egyre csökken a vádemelések száma, aminek oka, hogy ez a büntett nehezen bizonyítható. A belügyminisztérium felülvizsgálata elismerte a jogszabály által történő javulást, de kiemelte a kényszerítő-irányító viselkedés jobb azonosításának és bizonyításának szükségességét.

A megfigyelési módszereket, különösen a fókuszált etnográfia alkalmazták annak feltárására, hogy a rendőrség hogyan értette és tapasztalta meg a kényszerítő-irányító viselkedés jelenlétét a mindennapi gyakorlat során. Két angol rendőrségen vették fel az adatokat, amelyeket a hozzáférhetőség, valamint a demográfiai és bűnözési arányok sokszínűsége miatt választottak ki. Minden vizsgálati személy átesett a családon belüli bántalmazással kapcsolatos kiképzésen. A kutatók megfigyelték a rendőröket a feladataik során, kérdéseket tettek fel és rövid néprajzi interjúkat készítettek. Így 44 műszakban tudták megfigyelni a vizsgálati személyeket, összesen kb. 350 órán keresztül.

Az elemzés rávilágított a 76. szakasz végrehajtását hátráltató jogszabályi, strukturális és szociokulturális tényezőkre. A megfigyelőhelyek közötti különbségek ellenére az eredmények egybehangzóak voltak.

A tanulmány akadályokat azonosított a kényszerítő-irányító viselkedéses törvény gyakorlati betartatásában. A családon belüli erőszakról szóló 2021. évi

törvényben a „személyes kapcsolat” meghatározásának megváltoztatása előtt azokra az esetekre, amikor az áldozat és a gyanúsított már nem éltek együtt, nem lehetett alkalmazni a jogszabályokat. A rendőrök úgy érezték, hogy a jogszabály hatálya korlátozott, és nehéz bizonyítani a bűncselekményt. Az eredmények szerint a rendőrök sokszor csak a szélsőséges esetekre figyeltek, azt hitték, hogy csak ezek érik el a Koronaügyészi Szolgálat (Crown Prosecution Service, CPS) vádemeléséhez szükséges „súlyossági” küszöböt. Ez a megközelítés azt eredményezte, hogy a nyomozók figyelmen kívül hagyták, vagy nem rögzítették azokat a kényszerítő-irányító viselkedéses eseteket, amelyekkel naponta találkoztak, feltételezve, hogy csak a legsúlyosabb esetek indokolják az intézkedést.

A vizsgálat során a kutatók megfigyelték, hogy a rendőrök gyakran nem ismerték fel a kényszerítő-irányító viselkedést, gyakran „csak verbális” vagy „normális” házassági vitáknak minősítették az incidenseket, annak ellenére, hogy az irányító magatartás egyértelműen jelen volt. A megfigyelésekből úgy tűnt, hogy a kényszerítő-irányító viselkedés azonosítása a rendőrök „igazi áldozat” konstrukcióihoz kötődik – gyakran a nemi hovatartozásról és traumákról nem rendelkeztek információval –, ami elutasító attitűdökhöz vagy nemi alapú feltételezésekhez vezetett az intim kapcsolatokról. A rendőrök nemi alapú feltételezései befolyásolták az esetekre adott válaszaikat; bagatellizálták a szexuális kényszert, vagy normálisnak és jogosnak tekintették a férfiak szexuális viselkedését. Nemi szerepekkel kapcsolatos sztereotípiákat alkalmaztak annak felmérésére, hogy jelen van-e a kényszerítő-irányító viselkedés, ami a megértés hiányát vagy a krónikus szexuális jogsértés figyelmen kívül hagyását mutatta a kapcsolatok ellenőrzésénél. Ezen túlmenően a rendőrök szkepticizmust és cinizmust tanúsítottak az áldozatok vallomásával szemben, azzal gyanúsítva őket, hogy csak figyelemre vágynak, vagy tisztességtelen állításokat tesznek az érvelést követően, ami elutasító megközelítéshez vagy ahhoz a feltételezéshez vezetett, hogy az áldozatok csak kitalálták ezeket a problémákat.

A kényszerítő-irányító viselkedés törvényének alkalmazását a családon belüli bántalmazásokra a szűkös erőforrások is hátráltatták. A költségvetési megszorítások és a rendőri létszám csökkenése hatással volt a rendőrség munkájára. A nyomozók túlterheltnak érezték magukat, korlátozott erőforrásokkal kezelték a nehéz ügyeket, ami befolyásolta az esetek hatékony kezelését. Emellett az adminisztratív erőforrásokkal kapcsolatos megszorítások és az ügyészekkel való kommunikációs nehézségek tovább hátráltatták az ügyek előkészítését. Ez arra készítette a rendőröket, hogy egyszerűbb ügyekre összpontosítsanak. Összességében az erőforrások korlátai jelentősen befolyásolták a kényszerítő-irányító viselkedés hatékony kezelésének képességét a családon belüli visszaélések nyomozásának tágabb kontextusában.

Az eredmények alapján a büntető igazságszolgáltatás hagyományos, incidens-alapú megközelítése az, amely a családon belüli bántalmazásra adott válaszok során akadályozta a kényszerítő-irányító viselkedés törvényének alkalmazását. Az erőforrások csökkenése és az időkorlát arra készítette a nyomozókat, hogy elsősorban az azonnali eseményekre összpontosítsanak, ahelyett, hogy felismerték és kezelték volna az irányító viselkedési mintákat. Ez a megközelítés nyilvánvalóan megfigyelhető volt a rendőrség különböző szintjein.

A rendőrök hajlamosak voltak előnyben részesíteni az új ügyeket, gyakran a komolyabbnak tűnő bűncselekményekre, például a testi sértésekre összpontosítva, annak ellenére, hogy elismerték a kényszerítő magatartások elterjedtségét az Egyesült Királyságban. Általában más vádakot kerestek a kényszerítő-irányító viselkedés bizonyításának nehézségei miatt, attól tartva, hogy ha kizárólag ilyen fajta bűncselekmény miatt emelnek vádat, az azt eredményezheti, hogy a CPS megszünteti az ügyeket, ami az áldozatokat fokozottan veszélyezteti. Ez az incidensközpontú megközelítés, amelyet részben a gyakorlatiasság és a törvény összetettségének felfogása miatt alkalmaztak, hozzájárult ahhoz, hogy vonakodjanak a kényszerítő-irányító viselkedéssel kapcsolatos esetek folytatásához.

Összegezve, a kényszerítő-irányító viselkedést kriminalizáló jogszabályok végrehajtása különböző kihívásokba ütközött. A megosztott vélemények rávilágítottak a bizonyítási nehézségekkel, az esetleges visszaélésekkel és az áldozatok elhanyagolásával kapcsolatos aggodalmakra. A jogszabály érvényesülését hátráltatták a korlátozott erőforrások, a rendőrök hozzáállása, valamint a törvény megértésének és alkalmazásának nehézségei.

Ez a cikk átfogó módon vizsgálja a témát, és kiemeli annak összetettségét és a változások szükségességét az Egyesült Királyságban a családon belüli erőszak jogi és társadalmi kezelése terén. A kényszerítő viselkedés büntetőjogi megközelítése és annak alkalmazása kihívásokkal néz szembe, amelyek megnehezítik az áldozatok védelmét és az elkövetők felelősségre vonását. Fontosnak tartom, hogy a tanulmány hangsúlyozza az Angliában és Walesben történt jogszabályi módosítások pozitív hatását, amelyek jobban figyelembe veszik a családon belüli erőszak sokoldalú jellegét és az áldozatok szenvedését. Ugyanakkor megmutatja azokat a kihívásokat is, amelyekkel a rendőrök a törvények végrehajtása során szembesülnek. A cikk érdemben bemutatja azon tényezőket, amelyek befolyásolják a rendőrségi válaszokat és a jogrendszer működését a családon belüli erőszakkal kapcsolatban, beleértve a nyomozók hozzáállását és az erőforrások korlátozottságát. Az ilyen elemzések segíthetnek a jogalkotóknak és döntéshozóknak abban, hogy jobban megértsék a jogrendszer hiányosságait, és azokat a területeket, ahol további

változásokra van szükség az áldozatok érdekében. Fontosnak tartom, hogy az ilyen jellegű kutatások és elemzések segítsenek a jogrendszer és a rendőrség működésének javításában, hogy hatékonyabban tudjanak fellépni a családon belüli erőszak ellen.

Ezt a 2023-ban megjelent tanulmányt Andy Myhill, Kelly Johnson, Abigail McNeill, Emily Critchfield és Nicole Westmarland írták (Myhill, Johnson, McNeill, Critchfield & Westmarland, 2022). Legtöbbjüknek külön-külön korábban már jelentek meg cikkeik más kutatókkal. Ezen angol szakembereknek leginkább a nők ellen elkövetett erőszakos bűncselekményekkel, a kényszerítő-irányító viselkedéssel, családon belüli erőszakkal, illetve a rendőri intézkedésekkel kapcsolatban jelentek meg publikációik (Bows & Westmarland, 2018; Hohl, Johnson & Molisso, 2022). Az Andy Myhill általa írt tanulmányok a családon belüli erőszak kockázatának, a rendőrségi döntéshozatalnak és a rendőrségi beavatkozásnak a vizsgálatára összpontosítanak. Az egyik tanulmányában azt vizsgálta, hogy a rendőrség hogyan dönti el, milyen mértékű kockázatot jelent a családon belüli erőszak az érintetteknek nézve, és úgy találta, hogy a legtöbb esetben a rendőrök nem tekintik súlyos eseteknek a bejelentéseket, és nem indítanak eljárást (Myhill, 2019). Egy másik vizsgálatában Myhill és Johnson azt kutatta, hogy a rendőrség hogyan avatkozik be családon belüli erőszak esetén, és hasonló eredményekre jutottak, mint az eddig említett tanulmány, illetve a fentebb összefoglalt cikk esetében, azaz, hogy a rendőrség gyakran alábecsüli ezeket a bejelentéseket, úgy gondolják, hogy az áldozatok csak eltúlozzák az állításokat, éppen ezért nem tesznek megfelelő intézkedéseket (Myhill, Hohl & Johnson, 2023).

A szerzők korábbi eredményei mind hasonlóak a fent összefoglalt cikkben közölt eredményekkel, ami arra enged következtetni, hogy Angliában és Walesben törekedni kell a jogszabály szigorítására, megértésére és betartására annak érdekében, hogy a rendőrök valós problémaként tudják kezelni a kényszerítő-irányító viselkedést. A szerzők által tett megállapítások kritikával illetik a rendőrség jelenlegi módszereit és döntéshozatali folyamatait a családon belüli erőszak ügyében. Myhill és kollégái olyan problémákat tárnak fel, mint az áldozatok által jelzett veszély figyelmen kívül hagyása. A rendőrség támogatása és hozzáállásának megváltoztatása hatással lehetnek a rendőrség hatékony beavatkozására és a bűncselekmények megfelelő kezelésére.

Rendőrségi legitimitás és kultúra felülvizsgálata az önlegitimáció szemszögéből

Steven Debbaut és Sofie De Kimpe publikációja (2023) a rendőrség legitimitásáról és a rendőrségi kultúráról szóló tudományos nézetekhez kapcsolható, melyet a legitimitáció és az önlegitimáció fogalmának feltárásával és finomításával egészítenek ki. A cikk írói szerint az endogén módon kialakított önlegitimáció a rendőrségi kultúra bizonyos alapvető jellemzőit hozzá létre, és erősíti meg azt. Az önlegitimáció ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a hatalom birtokosai mennyire hisznek fennhatóságuk erkölcsi igazságosságában. Az endogén önlegitimációs folyamatokra akkor kerülhet sor, amikor az állami tisztviselők azonosulnak a rendőrségi szakmai identitással és a rendőri szervezettel, magát az önlegitimációt pedig az hozza létre, hogy a hatalom birtokosai egyedi tulajdonságokat tulajdonítanak maguknak, és a hasonló hatalom birtokosainak belső szervezeti köréből keresnek megerősítést. A cikk lényege, hogy a publikálók javaslatokat tesznek arra vonatkozóan, hogy miként lehet befolyásolni a rendőrségi kultúrát és a rendőrségi legitimitást azáltal, hogy elősegítik a többi tisztviselő szakmai identitásáról alkotott képének megváltoztatását.

A publikáció először is a legitimitás és az önlegitimítás fogalmát tárgyalja a rendőrséggel kapcsolatosan. A legitimitás modern felfogásában általában Max Weber álláspontja az elfogadott, miszerint állampolgárok egy adott rezsimről alkotott véleménye akkor teljeseedik ki, ha a polgárok úgy vélik, hogy az adott állam kormányának jogában áll előírni számukra a megfelelő magatartást. Weber három módozatot különböztet meg, amelyeken keresztül megvalósítható a legitimitáció: törvényes felhatalmazással, szabályrendszer alapján; hagyományos tekintély által, mely azon az elképzelésen alapul, hogy mindig is létezett; vagy karizmatikus tekintély által, a vezető karizmája alapján. David Beetham szerint az államhatalom akkor legitim, ha az megfelel a megállapított szabályoknak, a szabályok igazolhatók a domináns és az alárendelt hiedelmekre hivatkozva, és bizonyíték van arra, hogy az alárendelt beleegyezik az adott hatalmi kapcsolatba. Azon a jogi kereteken túl, amelyekbe a hatalmat be kell ágyazni, szükség van az uralkodók és a polgárok közös értékkeretére. A legitimitás ma már bevett téma a kriminológiában, de ezzel szemben keveset tudunk a hatalom birtokos legitimitációjának vagy önlegitimításának dimenziójáról.

A cikk második, nagyobb részében az önjogosultságot két ellentétes erő – az exogén és az endogén – hatásán keresztül vizsgálják, és a szerzők érvelése szerint az endogén önlegitimáció jelentőségét alábecsülik a rendőrség körében.

Anthony Bottoms és Justice Tankebe hangsúlyozzák az önlegitimitás dialogikus jellegét, és a polgárokat azonosítják a legfontosabb közönségként. Az önlegitimitást egy legitimációs párbeszédbe ágyazzák be, amely az uralkodó (mint egyén vagy mint intézmény) és a nyilvánosság (mint állampolgár vagy mint társadalom) között zajlik. A párbeszéd a hatalmon lévő személy legitimációjának követelésével kezdődik, aki azután a nyilvánosság reakcióját várja. Ha az érintett nyilvánosság elutasítja egy uralkodó első felszólítását, akkor a regnálóknak el kell gondolkodnia a hatalmi követelésük jogosságán vagy helyességén, és új, esetleg módosított felszólítást tesznek, hogy engedelmessé tegyék tekintélyüknek. Bottoms és Tankebe önlegitimitás-szemléletében az empirikus legitimitás a rendőrség perspektívájában tükröződik, ahogy az állampolgárok legitimitást tulajdonítanak a rendőröknek és a rendőrségnek mint intézménynek, a rendőrök saját maguk által alakítanak önlegitimitásukat. Ez az endogén önlegitimáció, ezzel szemben, amelyet a közvélemény (azaz a nem hatalom birtokosai) a szóban forgó hatalom birtokosairól alkotott véleménye alakított, exogén önlegitimációnak nevezhető.

Rodney Barker másképp vélekedik az önlegitimitásról, szerinte az a fontos, hogy a hatalmon lévők önértékelése a meghatározó. A parancsokat kiadók legitimációjának fő módja az, hogy különlegesként azonosítják őket, meghatározott tulajdonságokkal rendelkeznek, és megkülönböztetik őket a többi embertől. Ez azt jelenti, hogy a hatalmon lévőknek nincs szükségük a nyilvánosság megerősítésére ahhoz, hogy higgyenek saját hatalmuk legitimációjában, sőt alig vagy egyáltalán nem érdekli őket, hogy az átlagpolgár helyesli-e gondosan kialakított önképét. Ben Bradford és Paul Quinton úgy találja, hogy az önlegitimitás legdőntőbb forrása a szervezettel való azonosulás. Tankebe és Gozard Meško, valamint Adam White úgy találják, hogy az önlegitimitás elsősorban a kollégákhoz való erkölcsi igazodáson és a munkahelyi kollégák jóváhagyásán alapul. Ezzel szemben azonban úgy tűnik, hogy a rendőrök azon értékelése, hogy a közvélemény mennyire tartja őket legitimnek, alig vagy egyáltalán nem befolyásolja önjogosultságukat. Ezek a tanulmányok megerősítik az endogén önlegitimáció fontosságát: a hasonló uralkodókkal és a szervezettel/szakmával való azonosulás a legfontosabb, a közvélemény véleménye pedig elhanyagolható tényező. A rendőrök azon értékelése, hogy a rendőrség mint intézmény milyen mértékben csökkenti a bűnözést, nincs hatással önjogosultságukra. Ez összhangban van Barker nézetével, miszerint a hatalmon lévők úgy érzik, megérdemlik a hatalmukat, függetlenül teljesítményük hatékonyságától.

A következő részben a rendőri kultúra alapvető jellemzőit mint a fogalmat és szerepet vizsgálják az endogén önlegitimációval kapcsolatban. Az 1950-es és 1960-as években a rendőri munkával kapcsolatos etnográfiai kutatások

betekintést nyújtottak abba, amit napjaikban rendőri kultúraként ismerünk. A rendőri kultúra egy foglalkozási kultúra, akárcsak más szakmákban. Peter K. Manning szerint a foglalkozási kultúrák elfogadott gyakorlatokat, szabályokat és magatartási elveket tartalmaznak, amelyeket szituáció szerint alkalmaznak, valamint általánosított indokokat és meggyőződések. A rendőrségi kultúra és más szakmai kultúrák alapja a viselkedés irányadó ereje. Az egyes rendőrök nemkívánatos magatartása tehát a szakmai kultúrában jelenlévő negatív elemek következményeként értelmezhető. Ezen elemzést nem megkérdőjelezni szeretnék a publikálók, hanem kihangsúlyozni, hogy az endogén önlegitimáció és a rendőrségi kultúra kapcsolata a mai napig hiányzik az elemzésekből, miközben valójában több tényező is releváns összefüggést jelez az endogén önlegitimációs folyamatok és a rendőrségi kultúra között. A rendőrök gyakran azzal igazolják hatalmukat, hogy anekdotákat mesélnek a gazemberekkel való konfrontációról. A hatalmon lévők könnyebben igazolhatják magukat, ha valami nemkívánatos ellenség van mellettük, akivel harcolni kell, és küldetésük, hogy megküzdjenek azzal, ami nem kívánatos a társadalomban, illetve szakmai identitásuk középpontjába a bűnözés elleni küzdelmet helyezik.

A publikáció utolsó része betekintést nyújt abba, hogy miként lehet befolyásolni a rendőrségi kultúrát és a rendőrségi legitimitást. Az cikk azt támasztja alá, hogy az önlegitimáció folyamata szorosan kapcsolódik a szakmai identitással való azonosuláshoz, és az erkölcsi egyediség önmeghatározásán és annak az érintett szervezeten belüli más, fiatalabb hatalom birtokosai általi megerősítésén alapul. Az ilyen endogén önlegitimáció részben magyarázatot adhat arra, hogy a rendőri kultúra bizonyos (diszfunkcionális) jellemzői miért jelennek meg és léteznek tovább. Aggasztó a rendőrök közötti önlegitimítás, amely nagyrészt endogén módon épül fel, többek között a kivételes személyes tulajdonságokról szóló elképzelésekre alapozva, és aligha arra – ha egyáltalán kapcsolódik ahhoz –, hogy a polgárok megerősítették a tisztek erkölcsi jogát a hatalomhoz. Elképzelhető azonban, hogy a rendőri funkció jogi természete, a rendőri lét egyediségével való azonosulás és ennek a kollégák általi érvényesítése jelentős súllyal bír az öntörvényesség elérésében. Nagyon valószínű, hogy az endogén önlegitimáció más legitimációs gyakorlatok kiindulópontja. Láthattuk a cikkben, hogy az önlegitimítás hogyan befolyásolja az állampolgárokkal szembeni normatív irányultságokat, és ebben az értelemben társirányító mechanizmus a rendőrök viselkedésében. Az endogén önlegitimáció perspektívája a rendőrségi szervezettel és a szakmai identitással való azonosulás fontosságát hangsúlyozza. Ezért kiemelten fontos, hogy a rendőrök kiegyensúlyozott öntörvényűséget érjenek el, amely egy kívánatos normatív keretbe ágyazódik és vezérel. Ha mind a rendőrségi szervezetet, mind a szakmai identitást beteszik egy kívánatos normatív

keretbe, akkor pozitív hatások várhatók a rendőrségi kultúrával és magatartással kapcsolatban. A szakmai identitással való azonosulás azt jelenti, hogy a társadalmilag konstruált identitásban, a rendőrök önmagukról és a társadalomban betöltött szerepükről alkotott képében még kisebb változások is jelentős hatással lesznek a rendőrök attitűdjére. Ha bizonyos mítoszokban, sztereotípiákban és természetesnek vett attitűdökben árnyalatokat tudunk előidézni, amelyek jelenleg a rendőri lét szakmai identitásához kapcsolódnak, a rendőrtisztek szélesebb viselkedési lehetőségek közül választhatnak. Tipikus példa erre a bűnüldözők mítosza, a kutatások azt mutatják, hogy a legtöbb rendőrségi munka nem a bűnüldözésre irányul, hanem a szociális szolgáltatások széles skálájából áll. Ennek ellenére sok rendőr számára ez a létjogosultságuk, amely szakmai identitásukban elsődleges és erősen kapcsolódik öntörvényűségükhöz. Amikor a rendőrök elsősorban társadalmi közvetítőnek, vagy béketeremtőnek tekintik magukat, ez befolyásolja viselkedésüket a polgárokkal való interakció során, és fokozhatja a rendőrség legitimitását. A rendőrképzés strukturális reformja elősegítheti a szakmai identitás ilyen eltolódását és kiszélesedését, mivel az oktatás, amely eleve szocializációs folyamat, bizonyos értékek és eszmék átadásának mechanizmusát biztosítja. Az ilyen önmeghatározásnak nem kell teljesen ellentétben állnia a bűnüldözők képével; arról szól, hogy megváltoztassuk, mi a legfontosabb a szakmai identitásban, és mely elemek vannak a periférián.

A rendőrök kiegyensúlyozatlan (túllépése vagy hiánya) vagy kiegyensúlyozott önjogosultságának következményeiről sok cikket, értekezést és szakirodalmat találunk. Kevés kutatást végeztek azonban arra vonatkozóan, hogy a rendőrök milyen forrásokból támasztják alá hatalmuk kiváltságát önmaguknak, és hogyan alakíthatja ez szerepüket. Személy szerint elnyerte a tetszésem a cikk, mert egy másik perspektívából mutatja meg a rendőri legitimitációt és az ezzel járó problémákat. Véleményem szerint jelentős értéket jelentene, ha a rendőrségi önlegitimitással kapcsolatos további empirikus kutatások kellőképpen figyelembe vennék az endogén folyamatok lehetséges hatását az önjogosultságra, valamint arra, hogy ezek az endogén folyamatok hogyan kapcsolódnak a rendőrségi kultúrához és a rendőrségi legitimitációhoz. A rendőrség legitimitása tehát annak a mértéke, hogy a közvélemény milyen mértékben tekinti a rendőrséget magasabb hatalmú hatóságnak. A rendőrség legitimitása a rendőrség bűnözés elleni küzdelemre irányuló erőfeszítései iránti nyilvános támogatás és a velük való együttműködés mértékéhez kapcsolódik. Ha a rendőrök képességei és hatalma munkája hatékony elvégzésére veszélybe kerül, fennáll a rendőrség legitimitásának hiánya. Azok az emberek, köztük én is, akik több eljárás-igazságosságot tapasztalnak a rendőrségi intézkedések során, a rendőrséget legitimebbnek tartják. De ezzel szemben a rendfenntartás és a széles körben

elterjedt igazoltatások csökkentik a rendőrség legitimitását a fiatalok körében. Az állami támogatás és a megfelelés növelése csak tisztességes eljárások végrehajtásával valósítható meg. A rendőrség legitimitása a nyilvánosság rendőri eljárásokba való fokozott bevonásával érhető el, a döntéshozatal folyamatának tájékoztatásával és elmagyarázásával. A közvélemény úgy ítél meg a rendőrség tevékenységét, hogy értékeli azt feladatai ellátása során, így befolyásolja a rendőrség legitimitásával kapcsolatos véleményét. A cikk összességében azt támasztja alá, hogy az önlegitimáció folyamata szorosan kapcsolódik a szakmai identitással való azonosuláshoz, és az erkölcsi egyediség önmeghatározásán. Ezért is hívja fel arra a figyelmet, hogy a jövőbeli rendőrségi önlegitimációval kapcsolatos empirikus kutatásokban nem szabad figyelmen kívül hagyni az endogén folyamatok hatását.

Felhasznált irodalom

- Bayley, D. H. (2002). Law enforcement and the rule of law: Is there a tradeoff? *Criminology & Public Policy*, 2(1), 133–154. <https://doi.org/10.1111/j.1745-9133.2002.tb00113.x>
- Boateng, F. D., Pryce, D. K. & Hsieh, M.-L. (2023). The Criminal Police Officer: Understanding Factors That Predict Police Crime in the United States. *Crime & Delinquency*, 69(9), 1700–1735. <https://doi.org/10.1177/00111287211054732>
- Bows, H. & Westmarland, N. (2018). Older sex offenders – managing risk in the community from a policing perspective. *Policing and Society*, 28(1), 62–74. <https://doi.org/10.1080/10439463.2016.1138476>
- Davey, J. D., Obst, P. L. & Sheehan, M. C. (2000). Developing a profile of alcohol consumption patterns of police officers in a large scale sample of an Australian police service. *European addiction research*, 6(4), 205–212. <https://doi.org/10.1159/000052047>
- Debbaut, S. & De Kimpe, S. (2023). Police legitimacy and culture revisited through the lens of self-legitimacy. *Policing and Society*, 33(6), 690–702. <https://doi.org/10.1080/10439463.2023.2183955>
- DeVylder, J. E., Anglin, D. M., Bowleg, L., Fedina, L. & Link, B. G. (2022). Police violence and public health. *Annual review of clinical psychology*, 18, 527–552. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-072720-020644>
- Harris, C. J. (2009). Police use of improper force: A systematic review of the evidence. *Victims and Offenders*, 4(1), 25–41. <https://doi.org/10.1080/15564880701568470>
- Hohl, K., Johnson, K. & Molisso, S. (2022). A Procedural Justice Theory Approach to Police Engagement with Victim-Survivors of Rape and Sexual Assault: Initial Findings of the ‘Project Bluestone’ Pilot Study. *International Criminology*, 2(3), 253–261. <https://doi.org/10.1007/s43576-022-00056-z>

- Kane, R. J. & White, M. D. (2013). *Jammed Up: Bad Cops, Police Misconduct, and the New York City Police Department*. New York University Press.
- Myhill, A. (2019). Renegotiating domestic violence: Police attitudes and decisions concerning arrest. *Policing and Society*, 29(1), 52–68. <https://doi.org/10.1080/10439463.2017.1356299>
- Myhill, A., Hohl, K. & Johnson, K. (2023). The ‘officer effect’ in risk assessment for domestic abuse: Findings from a mixed methods study in England and Wales. *European Journal of Criminology*, 20(3), 856–877. <https://doi.org/10.1177/14773708231156331>
- Myhill, A., Johnson, K., McNeill, A., Critchfield, E. & Westmarland N. (2022). ‘A genuine one usually sticks out a mile’: policing coercive control in England and Wales. *Policing & Society*, 33(4), 398–413. <https://doi.org/10.1080/10439463.2022.2134370>
- Platov, E. V. (2022). Антикоррупционная экспертиза как вид деятельности органов прокуратуры Российской Федерации по противодействию коррупции. *Volga region, Social Science*, (4), 111-119.
- Stinson Sr, P. M. (2015). Police crime: The criminal behavior of sworn law enforcement officers. *Sociology Compass*, 9(1), 1–13. <https://doi.org/10.1111/soc4.12234>
- Stinson Sr, P. M., Liederbach, J., Brewer Jr, S. L., Schmalzried, H. D., Mathna, B. E. & Long, K. L. (2013). A study of drug-related police corruption arrests. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 36(3), 491–511. <https://doi.org/10.1108/PIJPSM-06-2012-0051>
- Stinson, P. M., Liederbach, J. & Freiburger, T. L. (2010). Exit strategy: an exploration of latestage police crime. *Police Quarterly*, 13(4), 413–435. <https://doi.org/10.1177/1098611110384086>
- Stinson, P. M., Liederbach, J. & Freiburger, T. L. (2012). Off-Duty and under Arrest: A Study of Crimes Perpetuated by Off-Duty Police. *Criminal Justice Policy Review* 23, 139–63. <https://doi.org/10.1177/0887403410390510>
- Volland, W. (2022). Kriminalistik in der DDR und Westdeutschland im Vergleich. In *Dokumente. Kriminalistik Symposium 2022* (pp. 11-21). Spuren in die Zukunft.

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Prozess 16 Jahre nach dem Mord*. <https://www.welt.de/print-welt/article332668/Prozess-16-Jahre-nach-dem-Mord.html>

URL2: *National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism*. <https://digitalcommons.unl.edu/publichealthresources/4/>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Sümegeh A., Bélai G., Radvánszki R., Horváth B. & Vörös A. (2024). Nemzetközi Rendészeti Figyelő XV. *Belügyi Szemle*, 72(11), 2165–2188. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i11.pp2165-2188>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Finszter Géza, aki a prof.finszter@gmail.com e-mail címen érhető el.